

Врайт Галина Яківна (Одеса) – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕФОРМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У центрі діючого Закону України «Про вищу освіту» покладений принцип всебічної університетської автономії – Організаційної, академічної та фінансової. На думку багатьох кваліфікованих експертів цей Закон дійсно відкрив нові можливості для розвитку студентського самоврядування. Запровадження академічної автономії несе певний прогрес, однак без фінансової та організаційної автономії принципів позитивних зрушень чикати поки що не доводиться.

На жаль вітчизняні вищі навчальні заклади не можуть капіталізувати свої академічні досягнення. За таких умов академічна автономія буде сприйматись лише с точки зору збільшення додаткового навантаження та проблем. Відомо, що четвертий рівень акредитації, а також університетські філії складають в Україні складають близько 1500. Цілком зрозуміло, що на перехідному етапі з'являється багато питань, які потребують термінового вирішення. Так, зокрема, вкрай необхідно переглянути та реформувати нормативну базу та залишити в минулому не продуктивні та застарілі підходи. Адже ані в Законі «Про вищу освіту», ані в Законі «Про освіту» рівні відповідні рівні акредитації є повністю відсутніми. Технікуми та коледжі в зазначеному Законі «Про освіту» віднесені до професійної освіти та мають регулюватись окремим Законом «Про професійну освіту».

Виявляється, що сюди також мають бути віднесені колишні установи середньої спеціальної та професійно-технічної освіти. Виходячи з того, що розвиток цієї окремої освітньої гілки залежить перш за все від потреб національної індустрії, тому тут очевидно спостерігається значне посилення ролі роботодавців та органів місцевого самоврядування. Справа в тому, що

професійна освіта у порівнянні із вищою освітою, передбачає зовсім інший рівень освітніх послуг. Поряд із цим предметом Закону «Про вищу освіту» є саме університетська освіта, пов'язана з науковими дослідженнями та відповідною науковою експертизою. Університетська освіта та наукові дослідження в світі зазвичай не розглядаються окремо. Винятки становлять навмисно створені дослідницькі центри, які отримують відповідне окреме фінансування. Зазначені аспекти пов'язані з наступною інституційною проблемою, пов'язаною із імплементацією Закону «Про наукову та науково-технічну діяльність». Нажаль в управлінні НАН України поки що є відсутнім системне бачення перспектив розвитку вітчизняної науки, особливо в контексті співпраці науки та університетів.

Але надзвичайно важливо пам'ятати, що ми живемо в світі глобальної конкуренції. В умовах демократичного суспільства ніхто не може заборонити людині жити, працювати та навчатись там, де вона вважає за потрібне. В умовах подальшого відкладання справжніх змін в галузі української науки та освіти, ми будемо спостерігати процеси масової міграції за кордон найбільш талановитих та інтелектуальних співвітчизників. Особливе занепокоєння викликає збільшення кількості студентської молоді, що виїжджає нині жити, працювати та навчатись за кордоном.

Тому сьогодні ми маємо чітко визначити провідну мету реформування вищої школи в Україні. Це, безумовно, має бути створення сучасних, якісних та конкурентоздатних у світі вітчизняних університетів. Ми маємо заявити, що наша провідна мета – долучення українських вищих навчальних закладів до переліку сотні найкращих університетів світу.